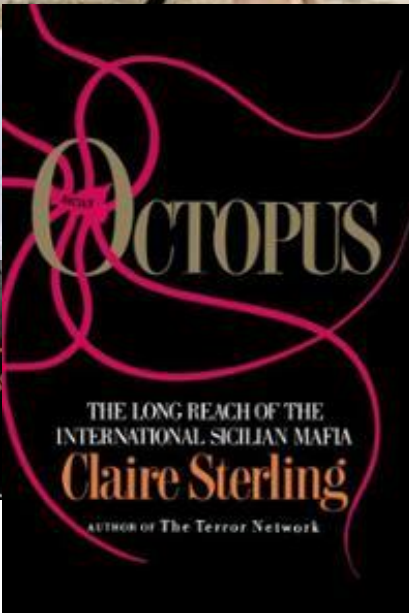
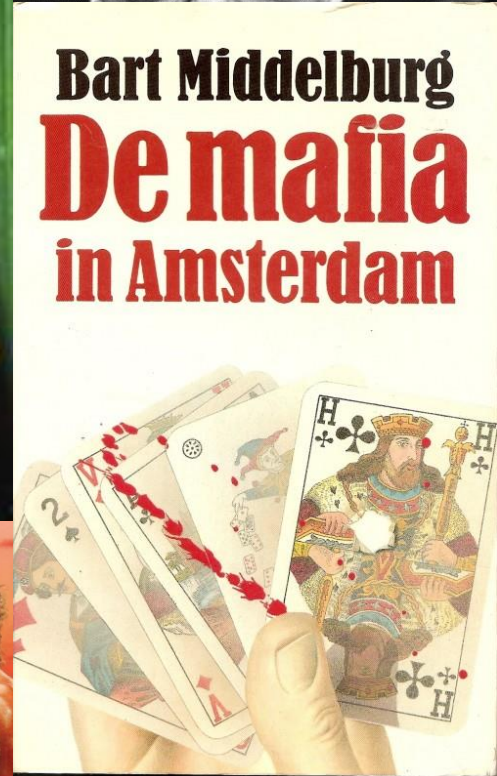
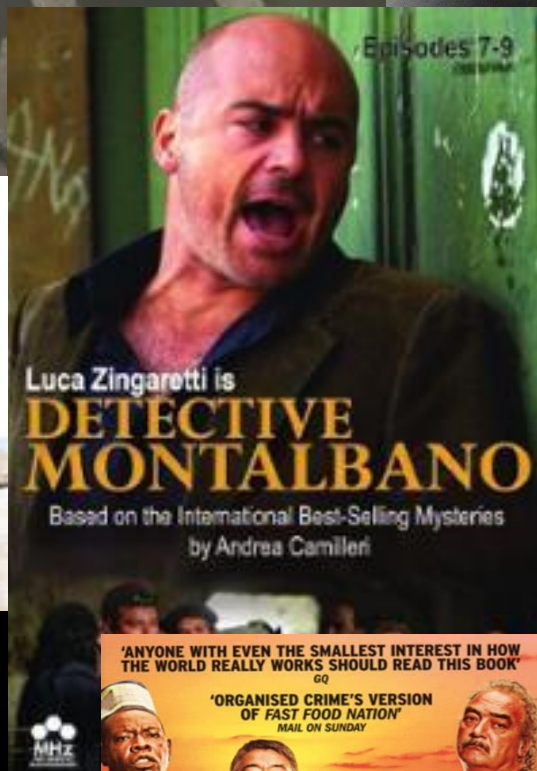

De Italiaanse maffia: de ideaaltypische vorm van georganiseerde misdaad?

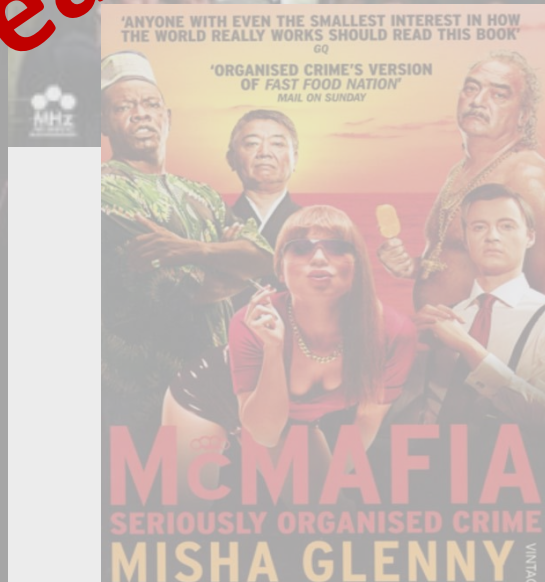
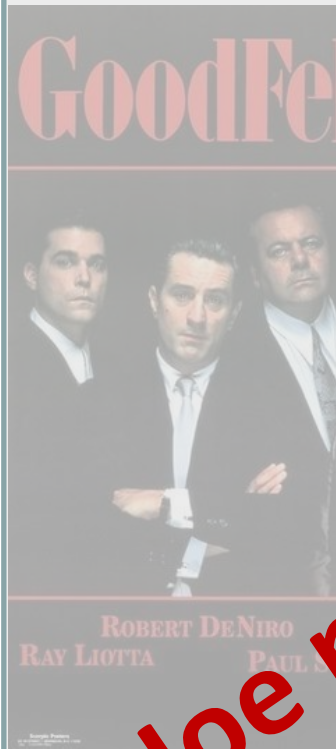
Prof. Letizia Paoli
Faculteit Rechtsgeleerdheid, KU Leuven

Universiteit Derde Leeftijd Leuven, 28 april 2015

Hoe mythe van realiteit onderscheiden?

Mediabeelden verdraaien de realiteit, maar weerspiegelen en vormen ze ook

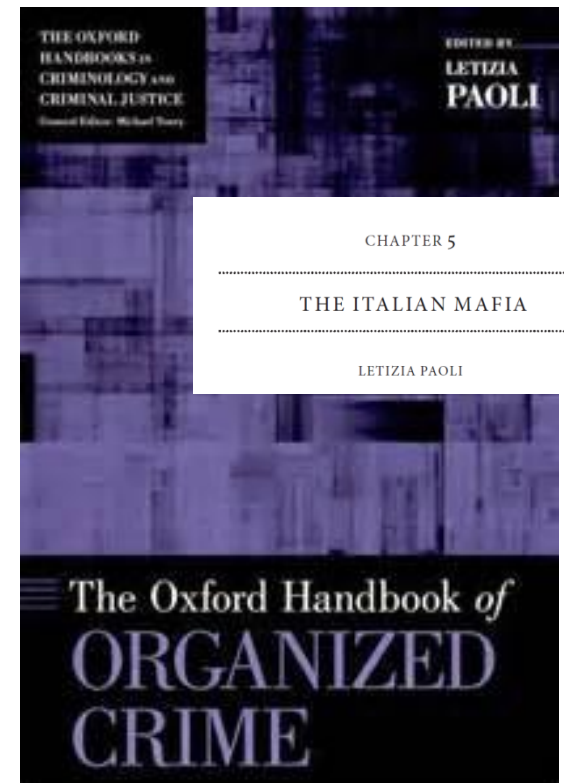
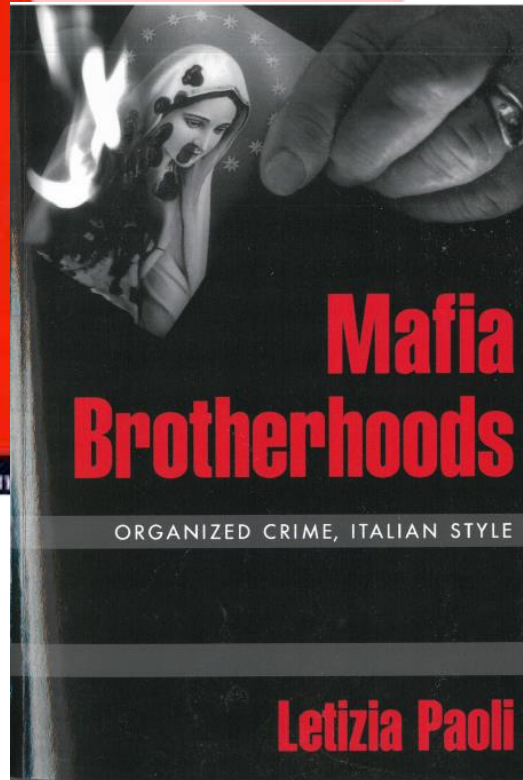
- Niet zonder reden angst voor de kracht van de Italiaanse maffia
- Het georganiseerde misdaad-beleid binnen EU werd door angst gedreven

Twee hoofdvragen

**Welke zijn de hoofdkenmerken
van Italiaanse maffia organisaties?**

**In hoeverre kunnen deze maffia organisaties
beschouwd worden als de ideaaltypische vorm
van georganiseerde misdaad in Europa?**

TRIBUNALE DI PALERMO

UFFICIO ISTRUZIONE PROCESSI PENALI

PROCESSO VERBALE

DI INTERROGATORIO DELL'IMPUTATO

L'anno millenovecentottanta *quattro* il giorno *16*
del mese di *luglio* alle ore *12.30* in *Roma - Rimini*

Avanti di Noi Dr. *G. Galeone*

Giudice Istruttore presso il Tribunale di Palermo sez. *6a*

assistiti dal sottoscritto Cancelliere.

E' comparso *Buscetta Tommaso*

il quale interrogato sulle sue generalità e ammonito sulle conseguenze cui si espone chi si rifiuta a darle o le dà false.

Risponde : Sono *Buscetta Tommaso, fu Benedetto e fu*
Bauccio Felice, nato a Palermo il 13.7.1928, scuola
elementare, non ho militato, coniugato con figli,
imprenditore oggi solo che condannato.

Avvisato l'imputato che ai sensi dell'art. 1 Legge 5 - 12 - 1969 n. 932 egli ha facoltà di non rispondere, salvo quanto disposto dall'art. 366 primo comma C.P.P., ma che anche se non risponde, si procederà oltre nelle indagini istruttorie, dichiara : *Si* intende rispondere.

Quindi richiesto se abbia o voglia nominarsi un difensore, risponde : *non ho gli*
elementi di fiducia. Si dà atto che è stato nominato
d'ufficio, l'avv. Gaetano Camici, del foro di Roma,
avvocato e non compare.

Invitato poi a eleggere il proprio domicilio per le notificazioni, risponde : *Eleggo domi-*
cilio in detenuto.

Contestategli i reati di cui al mandato di _____

del _____ risponde :

Preliminarmente si dà atto della presenza, per
azioni istruttorie del dott. Giovanni De Gennaro, di-

**Maffia-getuigen beschrijven de
maffiawereld "niet alleen van
buiten maar ook van binnen"**

Overzicht

- Maffia organisaties in Italië
- Vier hoofdkenmerken
- Anti-maffia repressie sinds 1992
- Maffia v. georganiseerde misdaad en ...

Overzicht

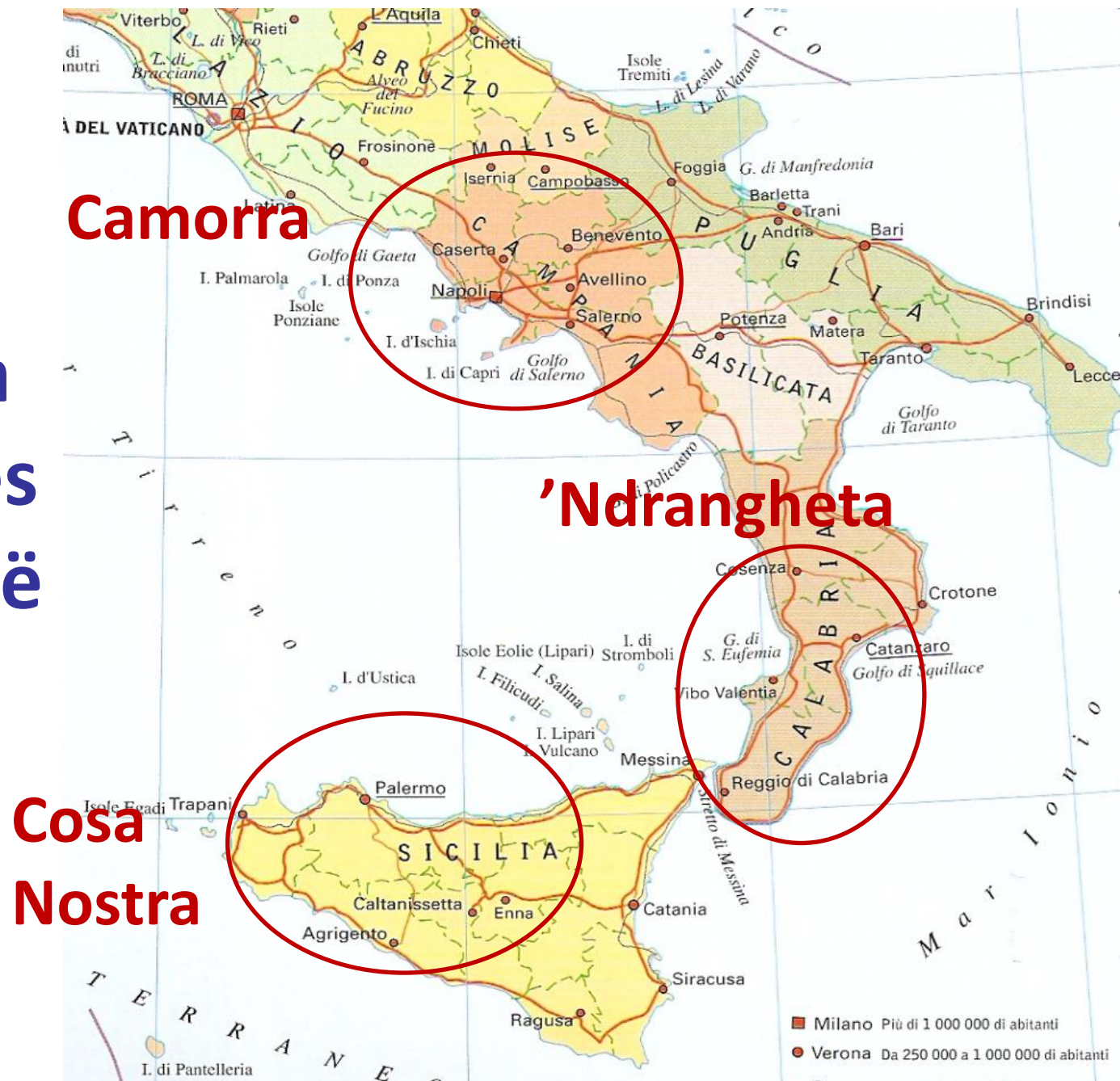
➤ Maffia organisaties in Italië

- Vier hoofdkenmerken
- Anti-maffia repressie sinds 1992
- Maffia v. georganiseerde misdaad en ...

Drie hoofdorganisaties

- Cosa Nostra: confederatie van ongeveer 150 groepen
 - 2.000-3.000 ritueel aangesloten leden
- 'Ndrangheta: confederatie van ongeveer 150 groepen
 - Tot 10.000 ritueel aangesloten leden
- Camorra: veelheid van onafhankelijke groepen

De locatie van maffia organisaties in Zuid Italië

Overzicht

- Maffia organisaties in Italië
- **Vier hoofdkenmerken**
- Anti-maffia repressie sinds 1992
- Maffia v. georganiseerde misdaad en ...

Vier kenmerken van maffia organisaties

1. Lange levensduur
2. Organisationele en culturele complexiteit
3. Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied
4. Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen

Cosa Nostra en 'Ndrangheta voldoen aan alle vier, sommige Camorra groepen aan de laatste twee

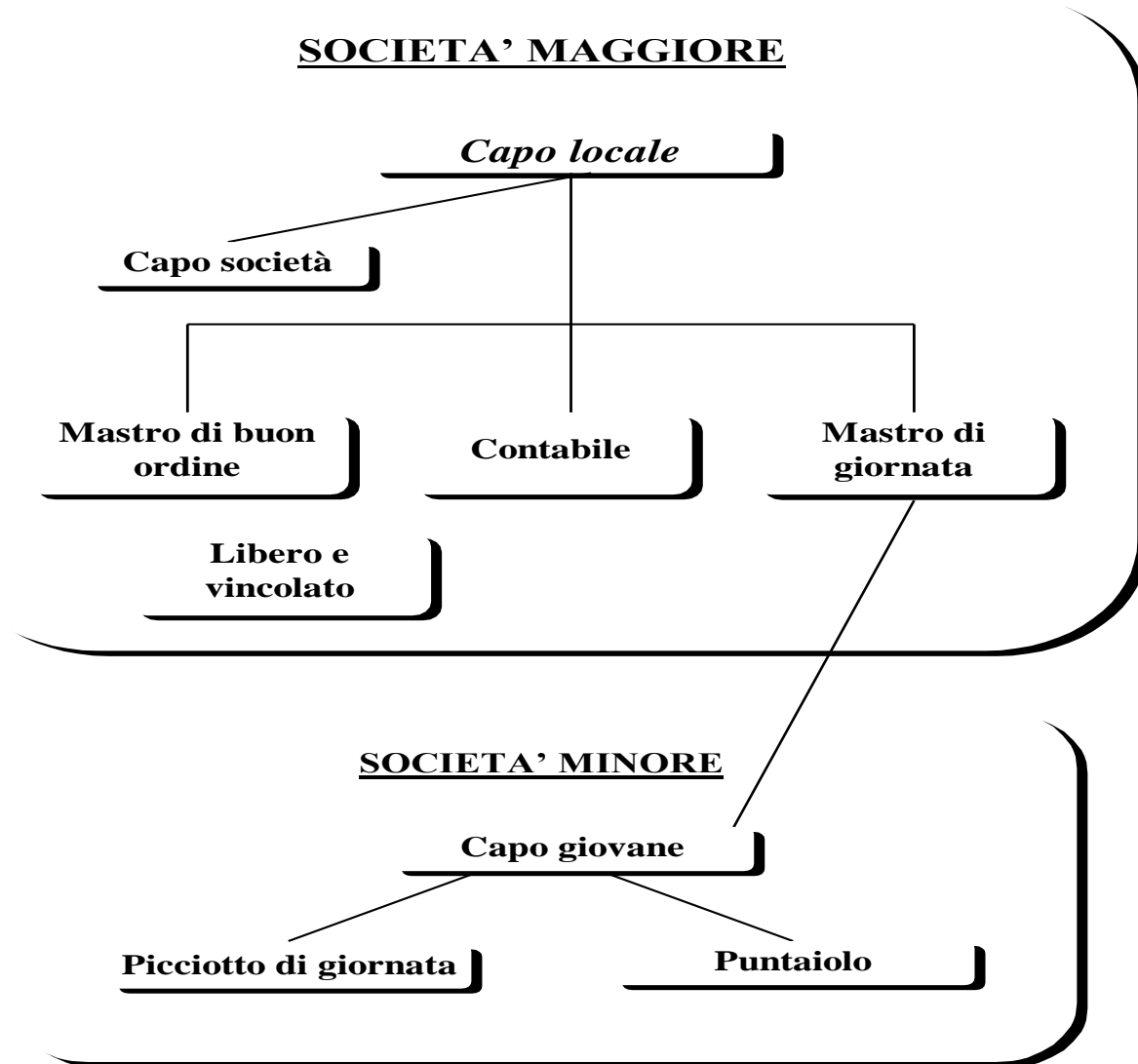
Vier kenmerken van maffia organisaties

1. **Lange levensduur**
2. Organisationele en culturele complexiteit
3. Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied
4. Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen

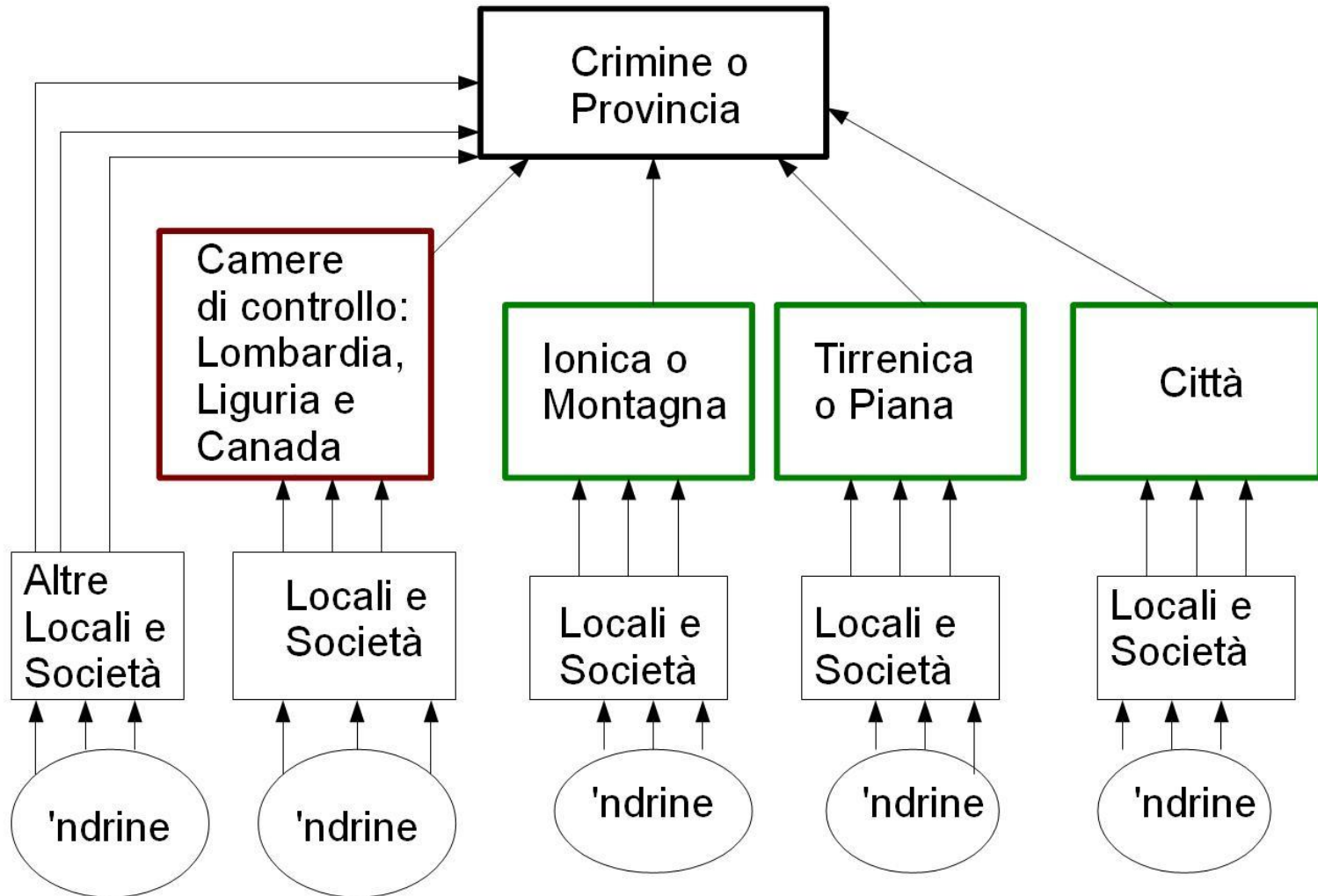
Vier kenmerken van maffia organisaties

1. Lange levensduur
2. **Organisationele en culturele complexiteit**
3. Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied
4. Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen

Heersende posities van een 'Ndrangheta Groep

De structuur van de 'Ndrangheta

Vier kenmerken van maffia organisaties

1. Lange levensduur
2. **Organisationele en culturele complexiteit**
3. Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied
4. Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen

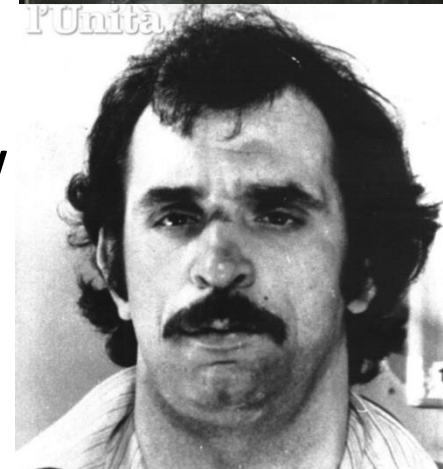

De maffia “deal”

“Het belang en de eer van de vereniging komt op de eerste plaats (nog voor familie, ouders, zussen en broers). De vereniging is familie en vanaf nu als je *infamità* pleegt (verraad of het in gevaar brengen van de groep) word je met de dood gestraft. Als je trouw bent aan de vereniging, zoals de vereniging trouw is aan jou, zal ze jou helpen wanneer dit nodig is. Deze eed kan enkel met de dood verbroken worden. Aanvaard je dit allemaal? Zweer je hierop?” (Procura di Reggio Calabria, 1995).

Maffiosi namen initiatie heel serieus

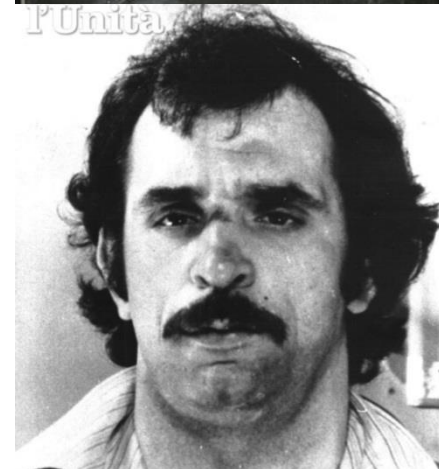
- Serafino Castagna, ex 'Ndrangheta lid:
 - 'Aan het einde van de initiatie voelde het alsof ik gegroeid was in status; ik was niet langer een onbelangrijk persoon, maar een *camorrista*, iemand die de wet van eer zelf moest respecteren en door anderen moest laten respecteren (1967)
- Gaspare Mutolo, ex Cosa Nostra lid:
 - Toen ik lid werd, was dat voor mij een nieuw leven, met nieuwe regels. Voor mij bestond alleen Cosa Nostra' (1993)

Maffiosi namen initiatie heel serieus

- Serafino Castagna, ex 'Ndrangheta lid:
 - 'Aan het einde van de initiatie voelde ik het alsof ik was gegroeid in staten, ik was niet langer een onbelangrijk persoon maar een *camorrista*, iemand die doelt van eer moet zelf respecteren en aan anderen laten respecteren (1967)
- Gaspare Mutolo, ex Cosa Nostra lid:
 - Toen ik lid werd was dat voor mij een nieuw leven, met nieuwe regels. Voor mij bestond alleen Cosa Nostra' (1993)

Hieraan zijn voor-, maar ook nadelen verbonden

Vier kenmerken van maffia organisaties

1. Lange levensduur
2. Organisationele en culturele complexiteit
3. **Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied**
4. Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen

Huidige manifestaties van maffia macht

- Maffia groepen 'taxeren' lokale activiteiten
- Mediëren in conflicten en garanderen eigendomsrechten
- Hebben bondgenoten onder lokale politici, oefenen macht uit op het lokale leven
 - Sinds 1991 zijn meer dan 200 gemeenteraadsleden ontslagen
- Vermoorden of intimideren gevaarlijke regeringsvertegenwoordigers

Voorbeeld maffia moorden

Moord van rechter Paolo Borsellino en 5 lijfwachten
19 mei 1992

Moord van rechter Giovanni Falcone, zijn vrouw en 3 lijfwachten, 23 mei 1992

Vier kenmerken van maffia organisaties

1. Lange levensduur
2. Organisationele en culturele complexiteit
3. Eis - en bekwaamheid - om politiek zeggenschap uit te oefenen over hun gebied
4. **Het resulterende vermogen om legale markten te beheersen**

Lokale markten beheerst door de maffia

Lokale markten beheerst door de maffia

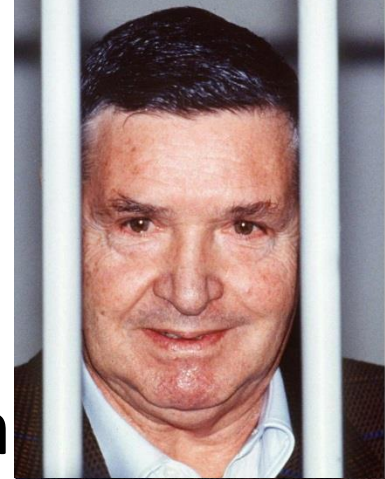
Maar geen controle buiten Zuid-Italie

Overzicht

- Maffia organisaties in Italië
- Vier hoofdkenmerken
- **Anti-maffia repressie sinds 1992**
- Maffia v. georganiseerde misdaad en ...

Grote successen in repressie sinds 1992

- Alle bazen van Cosa Nostra en veel bazen van 'Ndrangheta **gevangengenomen**
- Vele gewone maffiosi ook aangehouden
 - Tussen 1992 en juni 2014 werden door DIA alleen al respectievelijk 2 032, 2 661 en 2 941 personen gearresteerd voor maffia in Sicilië, Calabrië en Campania

Veel maffiosi gevangen en verarmd

- Veel maffiosi werden tot zware straffen veroordeeld
 - Sinds juni 2013 moesten 6 758 Italianen naar de gevangenis wegens mafia lidmaatschap
 - Ongeveer 1/10 in een heel strikte gevangenisregime
- Financiële last ook heel zwaar
 - Inbeslagnemingen voor meer dan 13 miljard Euro door DIA alleen tussen 1992 en juni 2014

Grote bijdrage van de *pentiti* ...

- Meer dan 1 000 vroegere maffiosi en getuigen staan onder bescherming van de staat
- Twee factoren moedigden de *pentiti*'s boom aan:
 - Strafvermindering en penitentiare voordelen en getuigenbeschermingsprogramma sinds 1991
 - Crisis in de “ideologie” van de maffia en het excessieve gebruik van geweld binnen Cosa Nostra tot 1991

... vooral aan onderzoek tegen politici

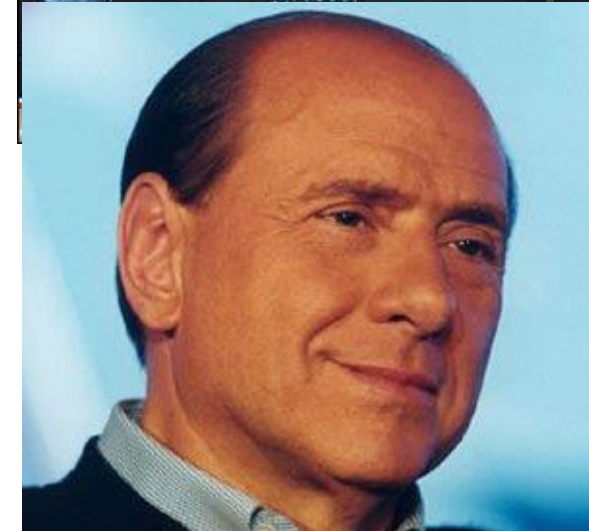
Giulio
Andreotti

Totò
Cuffaro

Marcello
Dell'Utri

Silvio
Berlusconi

De reacties van maffia-groepen

- Minimalisering van de zichtbaarheid van maffia groepen
 - Ommekeer in publieke uitdaging van de overheid
 - Drastische vermindering van maffia moorden
 - Focus op activiteiten waarbij geen publiek alarm geslagen wordt
- In de Cosa Nostra werden ook commissies ontbonden

Dramatische daling van maffia geweld

	Calabria		Sicilië		Campania	
	moorden	maffia m.	moorden	maffia m.	moorden	maffia m.
1990	326	141	428	150	347	201
1991	277	165	481	253	378	232
1995	95	24	223	88	228	113
2000	84	34	86	13	163	73
2005	69	23	70	11	128	67
2006	61	19	62	15	140	67
2007	59	16	72	12	152	85
2008	76	22	49	12	111	59
2009	64	11	63	19	104	49
2010	60	24	60	10	62	18
2011	59	11	59	8	61	27
2012	52	14	56	8	89	38
1991-2011	-79%	-93%	-88%	-97%	-84%	-88%

Bron: Istat, meerdere jaren.

Meerdere factoren achter de versterking van antimaffia repressie

- Cosa Nostra's moorden en bomaanslagen in Rome, Firenze en Milaan in 1992-1993
- Val van de Berlijnse Muur, verdwijning van DC
- Culturele en sociale modernisering

Meerdere factoren achter de versterking van antimaffia repressie

- Cosa Nostra's moorden en bomaanslagen in Rome, Firenze en Milaan in 1992-1993
- Val van de Berlijnse Muur, wereldwijding van DC
- Culturele en sociale modernisering

Moderniseringsproces is niet homogeen

Crisis, maar geen nederlaag

- Cosa Nostra is zwakker dan ooit tevoren en ook andere maffia groepen zijn hard getroffen maar:
- Wijdverspreide waarden wettigen nog steeds de ruilhandel tussen corrupte politici en maffiosi
 - Bijv. voorrang van familie en klandizie
- Chronisch tekort aan werkgelegenheid creëert ook mankracht voor maffia-groepen

Overzicht

- Maffia organisaties in Italië
- Vier hoofdkenmerken
- Anti-maffia repressie sinds 1992
- **Maffia v. georganiseerde misdaad en ...**

**In hoeverre kunnen Italiaanse maffia
organisaties beschouwd worden als
de ideaaltypische vorm van
georganiseerde misdaad in Europa?**

Dit hangt af van ...

**... de definitie van georganiseerde
misdad**

Grote verschillen tussen maffia en andere vormen van georganiseerde misdaad

- Deze voldoen aan geen van de vier typerende kenmerken van maffia organisaties: ze zijn
 - Kortstondig,
 - Kleinschalige en simpele groepen en netwerken
 - Willen “snel” geld willen verdienen en hebben geen politieke ambities
 - Beoefenen geen controle op legale markten

Europees beleid zou met deze verschillen rekening moeten houden

Wie was gevaarlijker en waarom?

**Dit hangt af van ...
... de gekozen criteria**